

ผลของกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์ต่อความรู้ เจตคติ และความตั้งใจ
ในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

รวิสุตา บานเย็น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ รวิศดา บานเย็น ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

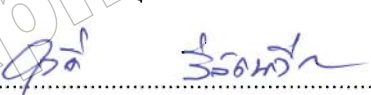

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี ลีลัคณาวิระ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุที ทองวิเชียร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี ลีลัคณาวิระ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บาร์มี)

คณะพยาบาลศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิภรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี ลีลัคณาวิระ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และรองศาสตราจารย์ ดร.สุติ ทองวิเชียร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเหล่าอ้อย และผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองสังข์ตลอดจนเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยตำบลหนองสังข์ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินกิจกรรมการศึกษาครั้งนี้ จึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแด่ บพกาภิ บวรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

วิศุดา บานเย็น

51910124: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คำสำคัญ: โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย/ การเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์/ ความตั้งใจ

วิศุตา บานเย็น: ผลของกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์ต่อความรู้ เจตคติ และ ความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

(EFFECTS OF LEARNING PROCESS BY THE STORYLINE METHOD ON KNOWLEDGE, ATTITUDE, AND INTENTION TO TAKE THE THALASSEMIA SCREENING TEST

AMONG LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์:

สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ, ส.ค. ยุวดี ลีลันาวีระ, วท.ค. 110 หน้า, ปี พ.ศ. 2555.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และ ความตั้งใจ ในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่าง นักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับบททดลอง และไม่ได้รับการทดลอง โดยผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการ บูรณาการความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียด้วยการเรียนรู้วิธีสตอรีไลน์ สุ่มตัวอย่างแบบ หลายขั้นตอน (Multistage Cluster Random Sampling) โดยสุ่มเขตการศึกษา อำเภอ ตำบลและ โรงเรียน และศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ทุกคนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดใน โรงเรียนที่สุ่มได้นักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีจำนวน 52 คน ส่วนกลุ่มควบคุมมีจำนวน 44 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความรู้ เจตคติ และแบบวัดระดับความตั้งใจในการ ตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดย การแจกแจง ความถี่ ร้อยละ วิเคราะห์ความรู้ เจตคติ และระดับความตั้งใจในการตรวจคัดกรอง โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย โดยหาค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบผลต่างของ ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เจตคติ และความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรค ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for Independent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิต จางธาลัสซีเมีย เจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และความตั้งใจต่อการตรวจ คัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง มากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ $\leq .05$

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ ควรมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ โรคโลหิตจางธาลัสซีเมียโดยวิธีสตอรีไลน์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการตรวจคัดกรองโรค โลหิตจางธาลัสซีเมีก่อนการสมรส โดยเฉพาะในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และในชุมชน

51910124: MAJOR: COMMUNITY NURSE PRACTITIONER; M.N.S. (COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORD: THALASSEMIA DISEASE/ LEARNING BY THE STORYLINE/ INTENTION
RAWISUDA BANYEN: EFFECTS OF LEARNING PROCESS BY THE
STORYLINE METHOD ON KNOWLEDGE, ATTITUDE, AND INTENTION TO TAKE THE
THALASSEMIA SCREENING TEST AMONG LOWER SECONDARY SCHOOL
STUDENTS ADVISORY COMMITTEE: SUWANNA JUNPRASERT, Dr. P. H., YUWADEE
LEELUKANAWEERA, Dr. S., 110 P. 2012.

This experimental research purposed to compare knowledge, attitudes and intentions to take the thalassemia screening test in lower secondary school students between experimental and control groups. The treatment was to integrate thalassemia learning by storyline method. The multistage cluster random sampling was used, in these education borde, amphoe, tambon, school and study in all lower secondary school students just have attribute, experimental groups consist of 52 students from one school, and other was 44 students. The questionnaire was used for data collection about knowledge, attitude and intention to take the thalassemia screening test. Data were analyzed by using descriptive statistics and t-test for independent samples.

The results of research were as follows: Mean different between pre and post test score of knowledge about thalassemia, attitudes, and intention to take the screening test in experimental group were more than the control group statistically significant at $\leq .05$

The suggestion of this finding was to apply the storyline method for management the thalassemia screening test before marriage specially for lower secondary students in school and communities.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย.....	9
ความตั้งใจในการตรวจคัดกรองพาหนะโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย.....	30
การเรียนรู้วิธีสตอร์ไลน์.....	34
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมควบคุม และป้องกันโรคโลหิตจาง ธาลัสซีเมีย.....	39
บทบาทของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจาง ธาลัสซีเมีย.....	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
รูปแบบการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
การทดลอง.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือในการวิจัย.....	47
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	49
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4 ผลการวิจัย.....	52
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	52
ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย เจตคติต่อการตรวจคัดกรอง โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจาง ธาลัสซีเมีย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง.....	54
ส่วนที่ 3 ผลลัพธ์ของกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์ (Storyline) เกี่ยวกับ โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ต่อความรู้ เจตคติ และความตั้งใจในการตรวจคัดกรอง โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย.....	61
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล.....	64
ผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	69
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	76
ภาคผนวก ก.....	77
ภาคผนวก ข.....	79
ภาคผนวก ค.....	81
ภาคผนวก ง.....	87
ภาคผนวก จ.....	97
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	110

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนผู้ป่วยโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียและจำนวนเด็กเกิดใหม่ที่เป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย (คำนวณต่อประชากร 60 ล้านคน).....	10
2 อาการทางคลินิกและผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการตามความรุนแรงของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และฮีโมโกลบินชนิดต่าง ๆ.....	13
3 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ การรู้จักโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย และเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียจากแหล่งต่าง ๆ ก่อนการทดลอง.....	53
4 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และความหมายของคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	55
5 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และความหมายของเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง.....	56
6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และความหมายของเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง.....	59
7 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และความหมายของคะแนนความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	61
8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที่แบบอิสระ (t-test for Independent Samples).....	62
9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที่แบบอิสระ (t-test for Independent Samples).....	62
10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างความตั้งใจในการตรวจคัดกรองโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที่แบบอิสระ (t-test for Independent Samples).....	63

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 การถ่ายทอดทางพันธุกรรม แบบที่ 1.....	14
3 การถ่ายทอดทางพันธุกรรม แบบที่ 2.....	15
4 การถ่ายทอดทางพันธุกรรมแบบที่ 3.....	15
5 การถ่ายทอดทางพันธุกรรม แบบที่ 4.....	16
6 การถ่ายทอดทางพันธุกรรม แบบที่ 5.....	16
7 ขั้นตอนการตรวจวินิจฉัยการเป็นพาหะ โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย.....	20
8 องค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การควบคุมและป้องกัน โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย.....	21
9 พงสาวดี (Pedigree) ของครอบครัวที่มีพ่อและแม่เป็นพาหะธาลัสซีเมีย.....	25
10 กรอบแนวคิดทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรม.....	32
11 แนวปฏิบัติการสร้างทางเดินเรื่อง ที่แสดงลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญของวิธีสตอรีไลน์.....	37
12 ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	45